

Bogdan Coșa

Cât de aproape
sunt ploile reci

Partea întâi: Moartea nu este
modernă

mai

Ploua deja de o săptămână, iar râul dădea semne că în curând are să iasă din matcă. Putregaiuri rămase de cine știe când prin păduri și crengile rupte de ultimele furtuni erau împinse la vale de șuvoaiele care spălau zi de zi coamele munților. Se rostogoleau în pâraie, care le duceau cu ele în sat și le înfigeau în gardurile ieșite în cale. Parii cedaseră ici-colo, iar acum puteai vedea de departe amestecul de lemnărie și pietriș ajuns uneori în dreptul ogoarelor, care nu mai aveau nici ele cum să sugă atâta apă și se umpluseră de bălți. Trunchiurile oprite în drum fuseseră tăiate cu drujba și clădite lângă porțile oamenilor; altele, venite în vale cu pâraie ce mergeau pe lângă drumurile forestiere, treceau nevăzute peste mlădițele sălciilor înecate, în jos, unde se risipeau în râul mai puternic, involburat, care curgea nestingherit mai departe.

Sub podețele din bârne ce legau satul de drumul mare care străbătea întregul județ stăteau bărbații și făceau pronosticuri. Câte unul în cizme de pescar se lăsa în mâini pe malul săpat de puhoai și încerca să apuce vreo cracă mai la-ndemână. Ceilalți îl urmăreau cu atenție,

apoi îl trăgeau înapoi și care cum își fuma țigările o lua încet pe lângă țarcurile din prund și își mâna mieii sau vacile. Orice efort era inutil.

Copiii, ieșiți la joacă în drum, tropăiau prin băltoace încălțați cu cizme de gumă.

— Ce stai, mă, gură-cască? Deschide odată porțile, striga câte unul mai necăjit.

Nuțu îi vedea adunați sub fiecare pod pe lângă care trecea. De acolo, din drumul mare, care era mai sus, deasupra apei și deasupra satelor, urmărea femeile mergând în grupuri pe ulițele lor și copiii cu căciuli ca niște ciuperci, făcând loc vitelor și pierzându-se apoi după porți, și pedala mai departe spre centrul comunei, care era undeva spre vest, ocolit de râu și ferit de probleme.

Sirenele ambulantei se auzeau tot mai aproape. Odată ajunsă în intersecție, de unde nu părea să o mai ia în nicio direcție, câțiva bărbați ieșiră în prag să se uite. Apoi sunetul se îndepărtă, și el îi văzu cum intră la loc unul câte unul. Se dădu jos, își rezemă bicicleta de zid și intră după ei.

În afară de două grupuri care trăncăneau de la o masă la alta, ceilalți clienți stăteau singuri. Era o comună mare, iar oamenii nu se băgau în seamă unii pe alții decât dacă se cunoșteau și aveau ce să-și spună.

Se duse la bar, apoi se așeză la singura masă liberă. Încălzind paharul în mâini, ascultă o casetă pe care o știa pe de rost și care mai sărea. Știa caseta de ani de zile. Era despre o nevastă care e hoată, care îl părăsește și pleacă cu altul și, chiar dacă omul o iartă, ea nu mai vrea să se-ntoarcă acasă.

Nici nevasta lui nu era acasă.

Când termină al treilea pahar, se ridică și plecă fără să salute. Câțiva clienți întoarseră capul din reflex și își văzură mai departe de-ale lor. Chiar atunci, în intersecție se ivi mașina lui Marius, care semnaliza stânga și aștepta momentul potrivit să vireze pe drumul principal. Nuțu ridică mâna în semn de salut.

Se întunecase cât stătuse în bar să se încălzească, așa că, fără să mai aștepte, prinse coarnea bicicletei și urcă pe lângă ea cărăruia care dădea în șosea. Când se uită iar, mașina stătea din nou pe loc, un pic mai departe de data asta, așteptând după un băiețel care își fugărea vacile pe mijlocul drumului. Mașina depăși pe contrasens, cu roțile din stânga ieșind pe macadam, și se pierdu în depărtare.

Trecu și el strada, urcă pe bicicletă și pedală. În intersecția unde era postul de poliție ținu drumul asfaltat, care o lua la dreapta pe lângă cele două biserici, gard în gard, de parcă ar fi fost una singură, cu două turnuri. Cea din deal stătea cu ușile deschise de dimineața până seara, dar nu-i trecuse niciodată prin cap să intre acolo, nu știa cum arată pe dinăuntru. Nu văzuse pe nimeni din familia lui sau din Dumbrava să intre vreodată; era a unguirilor din comună. Ridică și acum ochii să o vadă în întregime. I se păru frumoasă.

Își propti bicicleta de scări și intră în magazinul din fața sanatoriului. După tejghea era sora lui, care îl recunoscu imediat după pălăria de pădurar, reluându-și apoi într-o maghiară aproximativ dialogul cu clientul în halat de spital. Acesta își luase cumpărăturile în brațe și părea să nu mai termine cu vorba, ținând calea unei fetițe care se sfia să se strecoare pe lângă el și rămăsese blocată în prag, cu mâna pe clanță. În spate, la raftul cu băuturi,

stătea proțâpî o caricatură de om care se întorsese spre el și-l urmărea atent cu ochi sticloși.

— Stai așa, numa', că termin și-nchid, îi zise femeia după ce se mai eliberă de clienți și reuși să dea de contul omului în caietul cu datorii, unde îl notă cu două sticle.

În timp ce scria, strigă să se-audă până-n spate:

— Hai odată, mă, ciurli-burli, că mă prinde ploaia.

Auziră un dăngănit și, după câteva secunde, omulețul apărură și el cu două sticle. Le lăsă pe teighea cu grijă, ca și când ar fi cumpărat becuri, apoi începu să se caute prin buzunare.

— Unde mai încape atâta, nu vezi că ești mut deja?

Bărbatul o privi și dădu din umeri.

— Du-te, du-te să nu te văd! Poate nu-mi vii data viitoare cu bani, că nu-ș' ce-ți fac!

Omul își aminti brusc ce căuta mai devreme, după care își scoase meticolos mâinile din buzunare și luă cu grijă cele două sticle.

— Săru'mâna, zise clar, privind-o în ochi.

Se chinui să deschidă ușa cu cotul, după care dispărură împleticindu-se. Femeia se duse în urma lui și trase jaluzelele ca să nu mai intre nimeni.

— Așa... Vezi că o venit mai devreme Gabi și mi-o zis că tanti Camelia o plecat cu Marius la spital, zise ea pe o voce mai joasă decât ar fi fost nevoie.

— L-am văzut pe Marius, mergea în sus.

— Mergea la dânsa, ce-ți zic...?

Fără să știe de ce, Nuțu o așteptă pe sora lui, care termină monetarul cât putu de repede și spălă în grabă pe jos, doar pe unde erau urme, apoi își puse haina și gluga, stinse luminile și încuie. Trase gratiile și puse lacătul,

uitându-se la cer să vadă dacă reușește să ajungă în sat până să înceapă o nouă repriză de ploaie.

— Hai că îți dau bicicleta dacă te temi...

— Da, că nu pot cădea în șanț al'fel! zise și începu să râdă.

— Treaba ta.

— Ei, da' cât îi? Că-ndată-ajung.

Se despărțiră în fața magazinului și plecară fiecare spre casă. Ea și fetița ei trăiau cu bătrâna în sat. El se întoarse doi pași și intră pe poarta sanatoriului, unde îl salută pe Gabi, care stătea pe pat și fuma, ținând o cană de tablă în mână. Lângă el, în picioare, stătea bărbatul ghebos de la magazin, care era într-o dispoziție nemai-pomenită în continuare și îl întreținea sorbind direct din sticlă.

Se auzi strigat din cabina portarului:

— Mă, Nuțule, vezi că o plecat... Tanti Camelia... Mai devreme o plecat, cu Marius.

— Știu, răspunse bărbatul mergând mai departe spre clădirea de apartamente, cu sticlele ciocnindu-i-se la fiecare pas în rucsacul aproape gol.

De sub o Dacia 1100 cu cauciucurile dezumflate ieșiră doi cățeluși. Unul, mai curajos, se luă după el, apoi veni și celălalt. Crescuseră măricei și începuseră să iasă ca la apel când simțeau că vine un om de la care mai primeau câte ceva.

— Tre' să fi fost lup ori vreun câine de rasă... Ui' ce urechi ridicate au, ca vulpile! zise un vecin care ieșise la fumat în pragul ușii, îmbrăcat în pijamale.

Nuțu îl privi, ridică din umeri, dar nu zise nimic; descuie alături, își scutură bocancii și intră.

În casă era frig și nu-i venea să se descalțe. Își lăsă haina în cuier, pălăria, apoi trecu în bucătărie, unde aerul era umed și mai puțin rece. Mirosea a mâncare. Așeză rucsacul cu atenție pe colțar și ridică un capac — o oală lăsată să se răcească pe aragaz. Puse capacul la loc și intră în baie, unde urină. Fără să se mai spele pe mâini în apa rece ca gheața, își șterse degetele jilave de la mâna dreaptă de cracul pantalonului.

Întors în bucătărie, ezită în picioare o clipă, apoi se așează. Scoase din rucsac o sticlă și bău scurt două gâturi, apoi o lăsă pe masă fără să-i mai pună dopul.

Trecu prin baie și intră în dormitor — în sufragerie dormea dintotdeauna soacra lui și, chiar dacă acum nu era acasă, nu-i plăcea să-l știe că umblă prin camera ei. Era prea târziu ca să mai facă focul, așa că se întoarse după sticlă și o așeză pe ziarele pe care le întinsese cu o seară înainte pe jos. Desfăcu capacul cutiei cu vopsea roșie cu vârful unei șurubelnițe, apoi încercă pensula pe una din șipcile de lemn ale pătuțului, pe care tot el îl făcuse, în atelierul din sat, în atelierul tatălui său, cu câteva luni în urmă, când aflase că o să devină tată.

Înainte să se apuce de treabă, mai luă un gât din sticla de secuiancă, o vodcă ieftină cu aromă de secărică, pe care o știa de când era copil, pentru că o prefăcea și mama lui când avea oameni la treabă. O făcea mai slabă, să fie spornică: o jumătate de vodcă la un ibric de ceai de secărică. Oamenii beau asta de când se știa. Asta băuseră și în alte părți, la coasă sau la tăiat lemne, anul ăla sau în alți ani, iar el nu era o excepție. Își lua câte-o sticlă să aibă seara acasă, să se încălzească. Lucra la Ocolul Silvic și stătea ud sau înghețat cu orele; din când în când punea

una și în rucsac, să aibă la el dacă îl prindea ploaia în pădure pe undeva.

Camelia lucra la sanatoriu de-o viață și tot acolo își crescuse și cele două fete. Singură, fără bărbat, într-o clădire cu un singur nivel, construită pentru personal cu aproape o sută de ani în urmă. O clădire solidă, compusă din apartamente cu două camere relativ înalte, tip vagon, în care se intra direct de afară, de pe alea mărginită de flori. Flori plantate și îngrijite de ea și de celelalte femei care, la fel ca ea, înțeleseseră la un moment dat că o să îmbătrânească și o să moară acolo, printre nebuni, în mijlocul pădurii. Dar acum urma să se mute undeva mai în spate, într-o garsonieră de lângă cotețele de găini, unde i se dăduse o locuință mezinei când se angajase în sanatoriu.

Mai avea câțiva ani până la pensionare și se oferise să se mute între timp în garsonieră, să-i lase pe tineri în apartamentul ei. Plănuise asta încă de dinainte să aibă loc nunta, dar simțea că nu o grăbește nimeni, mai ales acum, când fata aștepta un copil; avea nevoie de ajutorul ei mai mult ca oricând și trebuia să aștepte, chiar dacă vorbise deja despre schimb cu directorul sanatoriu-lui. Femeia știa că nu are cine știe ce autoritate, dar se cunoșteau. După o viață în care închisese ochii la toate câte îi fuseseră date să vadă și să cunoască pe pielea ei, simțea că merită să-i fie răsplătite tăcerea și loialitatea măcar în ultimul ceas. Directorul zâmbise, încuviințase că într-adevăr e o idee bună să se mute, să-i lase pe tineri să-și trăiască bucuriile, și începuse să-și facă de lucru cu un dosar, fără să mai asculte argumentele pregătite și repetate în gând de femeie zile la rând.

Schimba apa la flori în sala de mese a secției H când a fost chemată la telefon. Camelia intrase în tură la ora 6 și, după ce băuse o cafea, se apucase să strângă de prin cabinetele doctorilor, apoi golise scrumierele și începuse, cât mai era lumină, să facă puțină curățenie în fața clădirii, unde ieșeau toți să fumeze și să pălăvrăgească. De când cu ploile, nu mai era nimic de făcut; după zăpezi și noroaie, vegetația dăduse în clocot în curtea sanatoriului și aiurea, dar nu se mai oprea din plouat, iar asta devenise subiectul principal al discuțiilor. Băncile erau jilave, aleile erau pline de băltoace, așa că bolnavii se înghesuiau unul într-altul sub streșini, sub geamurile cabinetelor, unde zăceau, în halate tocite în fund de atâta stat degeaba, ca niște ciori pe cablurile de înaltă tensiune și se văitau de umezeală și de plictiseală. Îi auzea în fiecare seară.

Încet-încet luă la rând toate încăperile, sărind peste rezervele nebunilor, care erau ocupați cu injecțiile. De ei avea timp să vadă toată noaptea, când nu mai era nimeni să le poarte de grijă. Dar în acea seară rutina fu întreruptă după nici două ore. Femeia se învoi, chemă o colegă în loc, își puse ciorapi, o fustă bună, încălță pantofii cei eleganți și ceru să fie repezită de șoferul ambulanței în stațiune, care era la nici 30 de kilometri distanță. Casiana născuse, după câteva zile lungi, un băiețel sănătos.

Se întoarse acasă cu primul autobuz. Zorii erau cenușii, iar din văi se ridica peste păduri o negură groasă. Cărciumile nu erau încă deschise, nici biserica ungarilor sau magazinele. Puținii oameni mergeau înfolfiți, cu capetele plecate și acoperite. Deși se apropia vara, diminețile erau în continuare foarte reci.

Camelia călca hotărât, iar tocurile pătrate răsunau pe asfalt; se grăbea să-l prindă acasă, să-i spună să-și ia liber dacă nu-și luase deja, să se spele și să se îmbrace de oraș. Avea să-i pregătească o geantă cu cele trebuincioase, să meargă la maternitate.

La poartă, Gabi îi dădu bună dimineța și zâmbi larg, așteptând cu ochii cârpiți de somn și mahmur o veste, ceva, dar nu primi în schimb decât un „Bună dimineța”.

Găsi casa descuiată și rece. Camelia își lăsă geanta în hol și intră în camera ei, de unde bătu la ușa dormitorului; nu se auzea nicio mișcare. Se uită la ceasul de pe perete. Uneori, Nuțu se ducea în sat foarte devreme, înainte să înceapă lucrul, să o ajute pe mama lui. *Dar ușa era deschisă...*

Mai bătu o dată, apoi încercă clanța.

Mirosul de vopsea îi lovi nările.

Pătuțul, în mijlocul camerei, vopsit alb; ici-colo, câte o șipcă roșie. Bărbatul, întins pe spate, cu pensula pe piept și hainele și barba pătate de vopsea. În spatele lui, măsuța de cafea, pe care stăteau sticlele goale pline de amprente, era stropită și ea cu vopsea. Trase ușor de el, apoi ieși să caute o cârpă; îi trebuia diluant, dar la 1001 Articole deschidea abia la 9. Se privi în oglindă; asta să fi fost bătrânețea care o aștepta? Ieși în pragul ușii, de unde se uită prin curte câteva secunde. Nu era nicio mișcare. Intră în bucătărie, unde porni focul la aragaz și puse ibricul la fiert.

În același timp, în sat, Dana intră în bucătărie cu brațul plin de lemne. Bătrâna se întoarse pe partea cealaltă și o urmări cum le stivuieste în lădiță; ea — ca toți

ceilalți pe care îi cunoștea — le-ar fi dat drumul la gura sobei, s-ar fi scuturat de țândări și rumeguș și și-ar fi văzut de treabă, dar Dana trăise doi ani la oraș; seara, când se-ntorcea de la magazin, dacă găsea cioate care nu fuseră arse peste zi, se apleca și, oricât de puține ar fi fost, le aranja în lădiță, cu toate că mama ei urma să stingă lumina îndată, iar a doua zi în zori primul lucru pe care-l făcea era să aprindă focul și să arunce în sobă lemnele rămase de cu seară.

Pisica se strecurase în casă și ea și acum se îndrepta cu coada ridicată spre ușa de la dormitor, pregătită să mai aștepte încă o dată momentul prielnic. Bătrâna gemu ca și când ar fi vrut să spună ceva, dar închise gura înainte să articuleze primul cuvânt. Tăcerea Danei sâsâia diferit.

— Mai plouă? întrebă Aurelia într-un sfârșit.

Nu, zise fiica ei în gând.

Bătrâna își încordă auzul slab, apoi gemu din nou. Dana cedă:

— Amu', drept să zic, s-o oprit, zise ea așezându-se pe scăunel și uitându-se înapoi pe mica fereastră.

— Când am mânat vaca la deal, vorbi bătrâna încet, ca dintr-un butoi, atât de tare ploua în jos...

Dar Dana nu avea chef de vorbă. Bătrâna gemu încă o dată, prelung, apoi își dădu drumul la loc pe spate. Chiar dacă era destul de întuneric în încăpere, își acoperi ochii cu antebrațul, așa cum se obișnuiește să se doarmă la câmp, și suflă aerul pe care-l ținuse în plămâni în așteptarea unui răspuns. Ce mai era de data asta?

De când plecase și Nuțu, în locul ușii cu geam de la intrare puseseră o ușă masivă, cu oblon, iar acum, în zilele ploioase se vedeau uneori nevoite să aprindă lumina.

Stăteau tocmai la ieșirea din sat, trei femei la numai o casă distanță de drumul prin pădure care-i lega de comună, unde era sanatoriul, și nu voiau să-și asume niciun risc. Când îi schimbase ușa, bătrâna îl pusese pe fiul ei, pe lângă asta, să mai facă încă o cușcă și s-o instaleze la poartă, devale, s-audă dacă intră cumva un om în curte. Găsise greu câine — și ăla mic și bolnăvicios; degeaba întrebase în stânga și-n dreapta tot postul, nu mai ținea nimeni câini ca lumea.

Își aminti cum i-l adusese Ionică al ei pe Balaur; i-l dăduse în brațe direct din cabina mașinii și plecase mai departe. Măinile bărbatului, înnegrite până deasupra cotului, de unde pielea rozalie începea să se coacă și ea încinsă de tabla basculantei, zăboviseră parcă în aer, ținând trunchiul câinelui ca pe al copilașilor scoși din cristelniță... În vară se împlineau șapte ani de când murise. Aveau să se-adune toți la praznic, cu nepoți și gineri și nurori, s-o ajute.

Când termină în bucătărie, Dana se furișă în antreu, din antreu în camera din față, unde își ținea lucrurile, scoase din geantă un pachet de LM și îl ascunse sub bluză, sub elasticul de la pantaloni. Se uită pe geam în camera în care dormea fiica ei, apoi ieși pe vârfuri în antreu, așa cum intrase. Își trase în picioare cizmulițele fără toc și, cu o vestă groasă pe umeri, ieși în grădină trăgând după ea poarta jilavă, care se scutură de stropi. Aruncă un ochi la sârma plină de rufe murate, dar nu se abătu de la cărare.

Din văi, pe după dealuri, se ridica negura.

În bucătăria de vară a vecinilor cineva tocmai stinse lumina. Dana se opri o secundă, dar, cum ușa nu se